

RAKETTI-hankkeen ohjausryhmän kokous 10.9.2009

Pöytäkirja

Aika: 10.9.2009 klo 12–16 Paikka: Opetusministeriö, Meritullinkatu 10, neuvotteluhuone Kultakabinetti

Läsnä:

- Hannu Sirén, OPM, puheenjohtaja
- Ilmari Hyvönen, OPM
- Markku Suvanen, OPM
- Ari Ilkka, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Matti Jakobsson, Vaasan yliopisto
- Harriet Kurtén, Åbo Akademi
- Klaus Lindberg, CSC
- Mikko Markkola, Tampereen yliopisto
- Jouko Paaso, Vaasan ammattikorkeakoulu (7.9.2009 alkaen Oulun seudun ammattikorkeakoulu)
- Tuulikki Paturi, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
- Mirja Pöhö, Hämeen ammattikorkeakoulu
- Ilkka Siissalo, Helsingin yliopisto
- Esko Ala-Peijari, CSC, ohjausryhmän sihteeri Pekka Linnan sijaisena
- Tuija Raaska, CSC, ohjausryhmän sihteeri
- Sami Hautakangas, Tampereen yliopisto, läsnä kohtien 6-11 ajan
- Kari Välimäki, Lappeenrannan yliopisto, läsnä kohtien 6-11 ajan

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Hannu Sirén avasi kokouksen toivottamalla kaikki tervetulleiksi. Hän kertoi, että RAKETTI-hanketta on täydennetty OPM:n päätöksellä korkeakoulujen tutkimushallintoa koskevalla osahankkeella. Samalla kertaa RAKETTI-ohjausryhmän kokoonpanoon on tehty muutoksia. Erikoistutkija Markku Suvanen opetusministeriöstä on nimetty ohjausryhmän jäseneksi ja ylitarkastaja Marja Kylämän tilalle ylitarkastaja Ilmari Hyvönen opetusministeriöstä. Lisäksi puheenjohtaja onnitteli rehtori Jouko Paasoa nimityksestä Oulun seudun ammattikorkeakoulun rehtoriksi.

2. Työjärjestyksen hyväksyminen

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmä ei käsitellyt edellisen kokouksen pöytäkirjaa.

4. RAKETTI-hankkeen rahoitus vuosina 2010–2011

Puheenjohtaja Hannu Sirén kertoi, että OPM on jättänyt 7.9.2009 VM:n SAdE-ohjelmaan kolme hakemusta, joista yhdessä haetaan rahoitusta RAKETTI-hankekokonaisuudelle. Siren kävi läpi hakemuksen osioita ja ohjausryhmä keskusteli hakemuksen sisällöstä.

Ohjausryhmä keskusteli hankkeesta viestimisestä, kokouksista ja kokouksien asiasisällöstä.

Todettiin, että ohjausryhmien jäsenillä olisi käyttöä jatkuvasti päivittyvälle yhden sivun mittaisen kuvauksen hankkeen kokonaistilanteesta. Muistio toimisi jäsenien apumateriaalina silloin, kun on tarpeen ennen kokouksia keskustella muiden toimijoiden kanssa aiheesta. Muistio voitaisiin päivittää kukin ohjausryhmän kokouksen ohessa kulloinkin käsitellyllä materiaalilla. Muistion tulisi kuvata myös kustannusten jakautumista, etenkin jos korkeakoulujen odotetaan varaavan hankkeen kustannuksiin summia budjetissa.

Sovittiin, että CSC laatii muistion ja ylläpitää muistiota jatkossa. Lisäksi ohjausryhmä pyysi, että kokouksissa käsiteltävät asiat toimitettaisiin tutustuttavaksi aiemmin, jotta niistä voisi keskustella etukäteen asiaan liittyvien tahojen kanssa, ja tuoda sitten laajemman näkemyksen kokouksiin.

Ohjausryhmä keskusteli hankkeen näkyvyydestä. Mainittiin, että XDW-tietovarasto alkaa olla jo melko tunnettu korkeakouluissa, mutta muiden kanssa olisi vielä tehtävä työtä. Nähtiin tärkeänä tavoittaa korkeakoulun sisältä vielä muitakin toimijoita kuten esimerkiksi taloushallinnon päättäjät.

Klaus Lindberg esitteli CSC:n laatiman ensimmäisen version yhteisistä hankeperiaatteista hankekauden aikana ja sen jälkeen. Hankeperiaatteista käytiin vilkas keskustelu ja niiden muokkaamista jatketaan keskustelun pohjalta.

Klaus Lindberg esitteli hankkeen talouskatsauksen. Rahoitustilanne näyttää edelleen hyvältä, huolimatta siitä että voimakkaassa etenemisvaiheessa olevan XDW-osahankkeen hankinnat ovat käynnissä. Ohjausryhmä keskusteli siitä, miten hankkeen tulisi näkyä korkeakoulujen seuraavan vuoden budjetissa. Puheenjohtaja totesi, että OPM hoitaa edelleen muun valmistelurahoituksen keskitetysti, mutta niiden XDW-osahankepilottien, jotka haluavat nopeuttaa liittymistä yhteiseen tietovarastoon kannattaa varata 80-200ke korkeakoulujen omien tietolähteiden liittämiseen niiden lukumäärästä riippuen.

Ohjausryhmä keskusteli hankkeen kustannuksista ja siitä, että tulee tehdä ero kehittämistyön rahoituksen ja asiakkuuteen liittyvien kustannusten välillä.

5. TUTKI–osahanke

TUTKI-osahankkeen käsittelyn aluksi Markku Suvanen esitteli OPM:n tiedontarpeita liittyen korkeakoulujen T&K&I toimintaan. Näitä tietoja tarvitaan korkeakoulujen rahoituksenjaon perustaksi (rahoituskriteerit), korkeakoulujen toiminnan tavoitteenasetteluun ja tulosten seurantaan (sopimusindikaattorit) ja T&K&I toiminnan yleiseen seuraamiseen ja tiedepoliittisten linjausten pohjaksi (seurantaindikaattorit). Hän kertoi niistä komponenteista, joista korkeakoulujen rahoitusmalli 2010 alkaen muodostuu. Tutkimuksen laadun indikaattorien kehittämistarve on ilmeinen, ja myös kiireellinen, jotta sopimuskauden 2013-2016 tietopohjaa pystyttäisiin keräämään riittävän ajoissa, käytännössä jo vuonna 2010.

Tästä syystä opetusministeriössä on päädytty täydentämään RAKETTI-hanketta korkeakoulujen tutkimushallintoa koskevalla osahankkeella ja siihen liittyen Markku Suvanen on nimetty ohjausryhmän jäseneksi.

Tuija Raaska esitteli yhteistyössä opetusministeriön kanssa tehdyn TUTKI–osahankkeen jatkovalmistelun tulokset, tehtävänannon, tavoitteet, mahdollisia ohjausryhmän käsiteltäviksi tulevia aihepiirejä, sekä ehdotuksen TUTKI-ohjausryhmän kokoonpanosta.

Ohjausryhmä keskusteli TUTKI-asiakokonaisuudesta esityksen pohjalta. Keskusteltiin siitä, olisiko syytä odottaa käynnissä olevan yliopistojen rehtorien neuvoston julkaisufoorumityöryhmän työn valmistumista, sillä sen odotetaan tuottavan sisällöllistä käsiteltävää osahankkeen ohjausryhmälle.

Ohjausryhmä keskusteli TUTKI-osahankkeen ohjausryhmän tarkemmasta tehtävänkuvauksesta.

Ohjausryhmä kanta oli, että perustettavan ryhmän ensimmäinen tehtävä on avata yhteinen keskustelu tutkimuksen ja tutkimushallinnon alalla vastaavasti kuin OPI-osahankkeessa aloitettiin opetuksen ja opintohallinnon prosessin alalta ja tuodaan sen tuloksena syntyvät asiat uudelleen käsittelyyn.

Ohjausryhmä päätti perustaa esitetyn mukaisen TUTKI-ohjausryhmän, kuitenkin siten että sen toimeksiantoa täydennetään, kun yliopistojen rehtorineuvoston työryhmän tulokset ovat käytettävissä.

TUTKI-ohjausryhmän tehtäväksi asetettiin

- tarkastella vastaavasti kuin OPI-osahanke korkeakoulujen opetuksen prosessia tutkimuksen prosessia
- selkiyttää tutkimukseen liittyvien monimutkaisten järjestelmien johtamista luomalla puitteet ja rakenteet kehitystyölle
- määrittellä käsiteltävät asiakokonaisuudet, niiden roolit ja keskinäiset suhteet
- tukea strategisen tason suunnittelua, ohjata toimintamallien kehittämistä, operatiivista kehittämistä, hallinnoida/seuloa/käynnistää kansallisia kehitysprojekteja ja ohjata näitä tukevien IT-järjestelmien suunnittelua ja toteuttamista ja aineistojen hankintaa
- tuottaa kuhunkin tarpeeseen ja organisaatiotasoon sopivia palveluja
- varmistaa yhteensopivuus muiden osahankkeiden kehitystyön kanssa ja toisaalta hyödyntää muissa osahankkeissa jo hyväksi todettuja käytäntöjä ja keinoja
- edistää yhteisen kuvan muodostamista korkeakoulujen tutkimushallinnon tulevaisuuden tarpeista ja haasteista ja niistä yhteisistä prosesseista, joita voidaan tietohallinnolla tukea
- koordinoita erillisiä hankeideoita kansallisiksi tavoitteiksi ja seuloa jo meneillään olevista kehityshankkeista kansallisella tasolla edistettävät
- suunnata JURE (Julkaisurekisteripalvelujen toteuttaminen) -projektin ja mahdollisesti uusien käynnistettävien projektien työtä, jotta ne muodostavat kokonaisuutena yhteensopivan palvelutarjonnan (mm. tietovaraston kanssa)
- koordinoita kansallisia hankintoja
- raportoida säännöllisesti osahankkeen edistymisestä RAKETTI-ohjausryhmälle

TUTKI-ohjausryhmän kokoonpanoksi päätettiin (suluissa näkökulma)

- Timo Tiihonen, vararehtori, Jyväskylän yliopisto, puheenjohtaja (yliopiston johto)
- Johanna Björkroth, vararehtori, Helsingin yliopisto (yliopiston johto, rehtorien neuvoston julkaisufoorumi)
- Heikki Ruskoaho, Oulun yliopisto, vararehtori (yliopiston johto, tutkijakoulutus)
- AMK T&K&I edustaja (ARENEn hallituksen 15.9. kokouksessaan määrittelemä jäsen)
- Pekka Saarela, TAIK/Aalto, hallintojohtaja (innovaatiotoiminta)
- Riitta Mustonen, ylijohtaja, Suomen Akatemia
- Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto, kirjastoverkkopalvelujen johtaja (Kansallinen digitaalinen kirjasto)
- Juha Haataja, palvelujohtaja, CSC (Tutkimuksen tietoaineistot-hankeen edustaja)
- Markku Suvanen, erikoistutkija, OPM, (OPM:n tutkimuksen laatu- ja indikaattorikehitys)
- Ahti Planman, Kuopion yliopisto, yliopistojen IT-päsihteeri (kokonaisarkkitehtuuri)
- Tuija Raaska, kehityspäällikkö, CSC (muu RAKETTI-hankkeessa tehtävä työ)
- sihteeri, projektikoordinaattori, CSC, rekrytointi kesken

Lisäksi ohjausryhmä päätti kahdesta muutoksesta edellisessä kokouksessa perustetun JURE-projektin kokoonpanoon: lisätään kokoonpanoon sektoritutkimuslaitosten keskuudestaan valitsema edustaja Jussi Nuorteva (Kansallisarkisto) ja vaihdetaan Tilastokeskuksen T&K tilastoinnin edustajaksi Marianne Kaplas.

6. OPI–osahanke: tilannekatsaus ja pidemmän tähtäimen suunnitelma

OPI-osahankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja Sam Hautakangas esitteli OPI-osahankkeen nykytilanteen ja suunnitelmia tulevasta.

Hän kertoi, että OPI-ohjausryhmä on nyt kokoontunut kolme kertaa ja on saavutettu yksimielisyys siitä, että ydinasiانا on tietomallin ja käsitteiden yhdistäminen ja siitä edelleen yhteisen järjestelmän toteuttaminen, tilastoinnin ja raportoinnin yhteismitallisuus ja järjestelmien yhteentoimivuuden edellytys.

OPI-osahankkeessa valmistelu tavoitemuistio korkeakoulujen palautteen pohjalta on niin pitkällä, että ohjausryhmä ottaa osahankkeen tavoitteet nimiinsä seuraavassa kokouksessaan 2.11. 2009.

Pieni työryhmä on tehnyt vertailun ProAMK-hankkeessa kuvatuista prosesseista suhteessa yliopistojen prosesseihin. Selvitys osoitti, että vaikka muutamissa prosesseissa on merkittäviä eroja, ne eivät muodosta estettä tietojärjestelmäyhteistyölle.

Samoin on CSC:n laatimana valmistunut luonnos perusjärjestelmän yhteisestä arkkitehtuurista, mutta se vaatii vielä lisätyötä.

Parhaillaan työn alla OPI-ohjausryhmässä on yhteisen järjestelmäarkkitehtuurin vaatimusmäärittely. Vaatimusmäärittelyn tekemistä varten on perusteilla kaksi asiantuntijaryhmää, toinen opintohallinnon (OPI-TIETO), toinen tietohallinnon näkökulmasta (OPI-TEKNOLOGIA); asiantuntijaryhmien kokoaminen on kesken. Näiden ryhmien työn pohjaksi tehdään vertailu indikaattorien, XDW:n käsittemallin ja M-määrittelyjen välillä.

Sami Hautakangas esitteli lopuksi osahankkeen seuraavia askelia pidemmällä tähtäimellä. Niihin kuuluvat ns. "siirtorekisteri", joka varmistaa käsitteiden ja tapahtumien kirjaamisen yhtenäisyyden ja muodostaa rajapinnan XDW-tietovarastoon ja toisaalta operatiivinen "perusperusjärjestelmä", jossa on pohjana siirtorekisterin tietokanta ja toisaalta rajapinnat paikallisiin osajärjestelmiin. Nämä kaksi välivaihetta tarvitaan tämän hetkisen näkemyksen mukaan siihen, luodaan tietomalli yhteisen ja omien järjestelmien välille ja sitä kautta että voidaan edetä laajentaen tuotannollisen järjestelmän määrittelyyn ja kehittämiseen.

Ohjausryhmä keskusteli siitä, tuottaako tällä lailla tehty toteutus korkeakoululle muitakin palveluita kuin opetusministeriön tarvitsemat raportoinnit. Korkeakouluilla on tarvetta saada opintohallinnon järjestelmistä tietoa myös oman kehittämisensä tueksi.

Lopuksi mainittiin, että osahanke on laajasti esillä Vaasassa 24.-25.9. pidettävillä opintoasian päivillä. Ohjausryhmä kiitti Sami Hautakangasta konkreettisesta esityksestä ja hyvin etenevästä työstä.

7. XDW –osahanke : tilannekatsaus

XDW-osahankkeen ohjausryhmän puheenjohtaja Kari Välimäki esitteli osahankkeen etenemistilanteen. Hän lähti liikkeelle kokonaisarkkitehtuurinäkökulmasta kertoen ensin suuremmasta kokonaisuudesta, johon XDW-tietovarasto kuuluu.

Kari Välimäki kertoi, että XDW-käsittemallin tilanne on varsin hyvä. Työryhmissä on mukana 20 korkeakoulua, Tilastokeskus, Certia, OPM ja Suomen Akatemia. Käsittemallin odotetaan olevan valmiina vuoden lopussa, jolloin siirrytään ylläpitovaiheeseen.

Hän kertoi, että XDW-tietovaraston tekninen rakentaminen on aluillaan. Välineet on kilpailutettu, toteutuskonsultit valittu ja käyttöönnotot alkaneet. Testikorkeakouluksi halukkaita oli kymmenen, joista kolmen kanssa (Aalto-yliopisto, Hämeen ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto) on nyt aloitettu työ ja ensimmäisinä ovat vuorossa talous-, henkilöstö- ja opintohallinnon osuudet . Toimivuus saadaan testattua vasta reaali maailmassa, joten testien onnistuminen on erittäin tärkeää.

Kari Välimäki kertoi, että opetusministeriö on päättänyt määritellä indikaattorit käyttäen XDW-käsitemallia. Tämä on hieno esikuva kaikille tietoa kerääville organisaatioille. Tämä on myös se tapa, jolla XDW-tietovarasto eroaa muista tietovarastoista.

Ohjausryhmä keskusteli vilkkaasti XDW-tietovaraston ja käsitemallin eduista. Pidettiin tärkeänä, että muuttuviin tiedontarpeisiin varaudutaan viemällä tieto tietovarastoon tapahtumatasolla, jotta siitä voidaan tehdä summeerauksia ja muita yhdistelmiä eri käyttötarkoituksiin.

Merkittävää on myös se, että XDW-tietovarastoa rakennetaan kiinteässä yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, jolloin tiettyjen sellaisten raporttien saaminen mahdollistuu, joita vain korkeakoulun omaa tietoa sisältävästä tietovarastosta ei voida saada.

Ohjausryhmä päätti, että Satu Kekäläinen (Aalto/TKK) valitaan Markku Kuulan tilalle XDW-ohjausryhmään Markku Kuulan siirryttyä muihin tehtäviin.

Lopuksi todettiin, että XDW-tietovarastoa käsitellään KOTA/AMK-päivillä 24.-25.9. 2009.

8. KOKOA –osahanke : ja HY:n kokonaisarkkitehtuurikäsikirjatyö ja Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishanke (KA-pilotti)

Esko Ala-Peijari kertoi, että liittymissopimus SOLEA tutkimushankkeeseen on allekirjoitettu. SOLEA-hankkeessa tutkitaan ja kehitetään palvelukeskeisen arkkitehtuurin (SOA) hyödyntämistä osana organisaatioiden kokonaisarkkitehtuuria (EA). Hanke on TEKESin rahoittama ja Kuopion yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun yhdessä koordinoima. Hankkeessa on mukana yhteensä 16 julkisen ja yksityisen sektorin organisaatiota. Hankkeen yhtenä uutena painopistealueena on tietohallinnon johtaminen kokonaisarkkitehtuurin viitekehyksen avulla. Klaus Lindberg on hankkeen johtoryhmän jäsen ja Esko Ala-Peijari on projektin jäsen ja CSC-yhteyshenkilö. Hanke kestää vuoteen 2011 asti.

Helsingin yliopiston toteuttama kokonaisarkkitehtuurikäsikirjahanke on edennyt hyvin ja versio 1.0 on valmistunut. Käsikirjasta otetaan 300 kirjan painos syyskuun lopussa ja se tulee jakeluun lokakuussa 2009. Käsikirjaa kehitetään edelleen mm. järjestämällä työpaja/koulutustilaisuuksia. Alustava suunnitelma on laatia käsikirjasta ensi syksynä 2010 konkreettisempi korkeakoulujen todellisia tarpeita vastaava tarkennettu versio 2.0.

Esko Ala-Peijari esitteli käynnistymässä olevan kymmenen korkeakoulun yhteisen kokonaisarkkitehtuurihankkeen "KA-Pilotti" toimintasuunnitelman (aiemmin AAPA KA-pilotti). Pilotin aloitusseminaari ja ohjausryhmän ensimmäinen kokous pidetään 29.9. 2009 Helsingissä.

Korkeakoulut ovat nimenneet seuraavat johdon edustajat KA-pilotin ohjausryhmään:

- Risto Ilomäki, rehtori, LAMK
- Pertti Puusaari, vararehtori, HAMK
- Jukka Nivala, johtaja, Metropolia
- Päivi Karttunen, vararehtori, PirAMK
- Kimmo Hannonen, hallintojohtaja, Laurea
- Markku Tarvainen, vararehtori, Kemi-Tornion AMK, edustaa Lapin korkeakoulukonsernia
- Keijo Kurkikangas, hallintojohtaja, SeAMK

Muina ohjausryhmän jäseninä toimivat

- Ahti Planman, IT-päsihteeri
- Jaakko Riihimaa, projektiryhmän edustaja
- Esko Ala-Peijari, CSC, RAKETTI-KOKOA
- EA-erikoisasantuntija (lisätään myöhemmin)
- yliopistojen edustaja (lisätään myöhemmin)

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 500.000€, josta RAKETTI-hankkeesta rahoitettava osuus on 100.000€, joka on varattu konsulttityön ostamiseen. Kokonaisbudjetti on hyväksyty osallistuvissa korkeakouluissa.

Ohjausryhmä antoi tunnustusta KA-pilottihankkeen hyvästä valmistelusta, laajasta ammattikorkeakoulujen sitoutumisesta siihen sekä siitä, että hankkeessa hyödynnetään ja tuetaan vireillä olevia korkeakoulujen rakenteellisia uudistushankkeita.

9. Tiedotusasiat

Ohjausryhmä totesi, että RAKETTI-hankkeen tuorein uutiskirje 6/2009 on julkaistu hankkeen verkkosivuilla http://raketti.csc.fi/ajankohtaista/uutiskirje/uutiskirje_06_2009

RAKETTI-hanke on esillä ainakin seuraavissa tapahtumissa syksyn aikana:

- yliopistojen opintoasianpäivät Vaasassa 23.–24.9. 2009 (OPI-osahanke)
- KOTA-AMKOTA seminaarissa 23.–24.9. 2009 (XDW-osahanke)
- yliopistojen IT-johtajien syysseminaari 1.-2.10.2009, Kilpisjärvi
- ammattikorkeakoulujen talous- ja hallintopäivät (TAHA)
- IT2009-päivät 28.-29.10.2009 Turussa

10. Seuraavat kokoukset

Sovitut kokousajat ovat:

- maanantai 9.11. 2009 klo 10–14
- maanantai 15.2. 2010 klo 12–16
- maanantai 10.5. 2010 klo 12–16
- keskiviikko 18.8. 2010 klo 9–16 (työpaja)
- maanantai 22.11.2010 klo 12–16

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:30.